CC BY NC ND

Izvorni znanstveni rad

Kreativna art terapija u školskom sustavu:

Integracija igre (DvT) i utjelovljenih metoda u tretman temeljen na traumi

Dina Fried
Art terapeut i profesor Art terapije
Yaakov Herzog College, Jeruzalem
dinaf@herzog.ac.il; https://orcid.org/0000-0002-3149-9081

Sažetak

Ova studija ispituje utjecaj art terapije koja integrira igru kroz tehniku Razvojne transformacije (engl. Developmental transformation*, dalje u tekstu DvT) temeljenu na drami. Cilj istraživanja je bio procijeniti kako edukacija DvT-a utječe na intervencije temeljene na traumi za djecu i adolescente s posebnim potrebama unutar izraelskog državnog školskog sustava te istražiti njezin utjecaj na profesionalni razvoj obuke za kreativne art terapeute (KAT).*

Metodologija fenomenološkog istraživanja uključivala je dvije radionice u ukupnom trajanju edukacije od 30 sati, podijeljenih u osam sesija od po tri do četiri sata. Sudjelovalo je 60 KAT-a, od kojih su svi radili u sustavu obrazovanja djece s dijagnosticiranim autizmom i psihijatrijskim ili neurološkim poremećajima. Radionice su bile psihoedukativne, a svaka radionica se sastojala od teorijskog i praktičnog dijela gdje su se istraživale DvT metode.

Ukupni rezultati otkrili su da su sudionici stekli jasnije razumijevanje o načinu korištenja igre i utjelovljenih metoda za razrješavanje traume i interakciju s klijentima koji imaju otpor prema tradicionalnim verbalnim pristupima. Praktičan, iskustveni pristup ojačao je njihov terapeutski repertoar, pružajući alate koji se mogu učinkovito primijeniti u školskim okruženjima. Istraživanje je također istaknulo potrebu za daljnjim razvojem DvT tehnika, posebno u kombinaciji s konvencionalnim terapijskim pristupima. Sudionici su izrazili želju za dodatnim teorijskim materijalom, dubljim istraživanjem specifičnih kliničkih izazova i više praktičnih studija slučaja kako bi se premostio jaz

između teorije i prakse.
Zaključno je istaknuta potreba za budućim istraživanjima integracije DvT-a u školske sustave.

***Ključne riječi**: Razvojna transformacija, razigranost, kreativni art terapeuti, trauma*

Uvod

DvT i igra - Igra kao utjelovljeni susret

Postoji niz pristupa korištenja igre u terapiji (Hidalgo i sur., 2016; Berger i sur., 2018). Razvojna transformacija (DvT) široko je korišten terapijski pristup koji polazi od prirodnog medija igre i razigranosti kako bi pomogao i djeci i odraslima da izraze svoje osjećaje, misli i iskustva (Johnson, 2009.; Fried i Zehavi, 2023). Ovaj pristup naglašava fizičke i relacijske aspekte razigranosti, integraciju tijela, pokreta i međuljudske interakcije kako bi se potaknulo isciljenje i osobni rast uz stvaranje terapijskih iskustava koja su utjelovljena, interaktivna i često spontana (Pollock, 2018.; Johnson, 2009). DvT potiče klijente da koriste igru utjelovljenu u sam susret kako bi razumjeli i upravljali svojim emocijama te poboljšali komunikaciju, empatiju i vještine socijalne interakcije (Butler, 2012).

U razvojnoj transformaciji (DvT), sesiju čine dramatične, improvizacijske interakcije između terapeuta i klijenta. Terapeut je aktivni sudionik u igri i intervenira kroz vlastito uranjanje u klijentov prostor za igru „igrajući se prisutnošću“ i gradeći prostor za transformaciju (Johnson, 2009). Ključne elemente DvT-a čine spontana, improvizacijska igra, stvaranje dinamičnog terapijskog okruženja u kojem se terapeut izravno uključuje u igru, postajući dio klijentova maštovitog svijeta (Johnson, 2009). Cilj je iskoristiti razigranu interakciju za poticanje osobnog rasta i transformacije klijenta (Butler, 2012). Studije su pokazale da igra utjelovljena u susret može pomoći osobama koje su preživjele traumu da se ponovno povežu sa svojim tijelom i obrade traumatična iskustva u sigurnom i podržavajućem okruženju (Pollock, 2018).

DvT- Utjelovljeno iskustvo u terapiji traume

DvT naglašava utjelovljeno iskustvo. U terapiji traume se pokazalo da DvT pomaže klijentima obraditi i transformirati svoja iskustva kroz fizički i emocionalni angažman (Hashem, 2016). Aktivno fizičko sudjelovanje u DvT-u olakšava izražavanje emocija i sjećanja kroz tijelo. Odigravaju se scenariji koji odražavaju unutarnja iskustva klijenata, omogućujući dublju povezanost s emocijama (Pollock, 2018). Uključivanjem u improvizacijsku igru, klijenti integriraju osjetilna i motorička iskustva, što može pomoći u procesuiranju i oslobađanju traume pohranjene u tijelu (Johnson, 2009).

DvT stvara sigurno, kontrolirano okruženje u kojem klijenti mogu istražiti traumatična iskustva bez ponovne traumatizacije. Kroz improvizacijsku igru klijenti rekonstruiraju traumatične događaje s različitim ishodima (Fried i Zehavi, 2023). Terapeutovo uranjanje u igru i aktivno sudjelovanje pomaže klijentima da se osjećaju viđenima i podržanima, potičući osjećaj sigurnosti i povjerenja. Terapeut odražava radnje i emocije klijenta, potvrđujući njihova iskustva i olakšavajući iscjeljenje (Johnson, 2009).

Kroz razigrani angažman, klijenti ponovno stječu osjećaj aktivnog (su)djelovanja i kontrole nad svojim iskustvima. DvT također pomaže u integraciji fragmentiranih traumatskih sjećanja kroz igru i razigrane interakcije (Butler, 2012).

Integracija igre i utjelovljenih metoda u tretman temeljen na traumi - Kreativni art terapeuti u školskom sustavu

Kreativni art terapeuti (KAT) u školskom sustavu igraju ključnu ulogu u podržavanju emocionalne i psihološke dobrobiti učenika kroz umjetničke modalitete kao što su drama, likovna umjetnost, glazba i pokret (Hannigan i sur., 2019). KAT-i olakšavaju izražavanje složenih emocija i iskustava kroz kreativne aktivnosti, pružajući neverbalni kanal za samoizražavanje. Osim toga, koriste pristupe koji se temelje na traumi za rješavanje simptoma povezanih s traumom i promicanje psihološke otpornosti (Roginsky i sur., 2023).

Kroz kreativnost i likovnost, terapeuti pomažu studentima razviti vještine suočavanja, socijalne vještine i tehnike emocionalne regulacije. Surađuju s nastavnicima kako bi integrirali terapijske aktivnosti u školski kurikulum, podupirući akademska postignuća uz emocionalni rast (Grynberg i sur., 1999). Stvarajući sigurno i poticajno okruženje, osnažuju učenike da istražuju i obrađuju svoje osjećaje kroz umjetničko izražavanje. KAT-i također blisko surađuju s učiteljima, savjetnicima i roditeljima kako bi pružili holističku podršku i odgovorili na različite potrebe učenika (Roginsky i sur., 2023).

Implementacija kreativne art terapije u školski sustav postavlja niz izazova. Prema Regev i sur. (2015), to mogu

biti: nedostatak svijesti o vrijednosti i učinkovitosti kreativne art terapije kod školskih upravitelja, učitelja i roditelja; nedostatak namjenskih prostora ili prikladnih objekata za provođenje sesija kreativne art terapije; nedostatak učinkovite suradnje između kreativnih art terapeuta, učitelja, savjetnika i drugog školskog osoblja; i nedostatak adekvatno obučenih kreativnih art terapeuta. Rješavanje ovih izazova zahtijeva zagovaranje, obrazovanje, suradnju i stal-nu podršku za uspješnu integraciju kreativnih art terapeuta u školske sustave i maksimiziranje njihovog pozitivnog utjecaja na dobrobit i razvoj učenika (Roginsky i sur., 2023).

Metodologija

Cilj ovog istraživanja je unaprijediti korištenje DVT-a u praksi kreativnih art terapeuta koji rade u Izraelskom Ministarstvu obrazovanja i proširiti kreativne art terapijske intervencije temeljene na traumi unutar školskog sustava. U tu svrhu predložena je obuka usmjerena na traumu kao dio profesionalnog razvoja, koristeći fenomenološki istraživački pristup vođen dvoma istraživačkim pitanjima:

1. Na koje načine, ako uopće, edukacija DvT-a utječe na KAT intervencije temeljene na traumi unutar školskog sustava?
2. Na koje načine, ako uopće, edukacija DvT-a utječe na profesionalni razvoj sudionika?

Slijedeći fenomenološku metodu, članak prikazuje nalaze točno onakve kakvima su se pojavili u svjesnom iskustvu sudionika. Fenomenologija pokušava rekreirati fenomen onako kako se čini sudioniku, tražeći značenje iskustva koje se povezuje sa životom pojedinca (Willis, 2001), te uključuje postavljanje pitanja kao što su: „Koji je značaj iskustva ove edukacije za sudionike?", „Kako se edukacija dojmila sudionika?", i „Hoće li edukacija biti od ikakve koristi u budućnosti?".

Fenomenološka metoda oslanja se na samoizvješća subjekata na kraju radionica, kao i osobne studije slučaja koje su podnijeli tijekom radionice, kako bi identificirali obrasce i teme (Hein i Austin, 2001; Moss, 1989; Spinelli, 1989; Willis, 2001).

Korištenjem ove metode želimo istražiti različite terapijske modalitete i razumijevanje različitih perspektiva na faktore izbjegavanja terapije. To je uključivalo oslovljavanje trauma i traumatičnih iskustava iz više uglova kao što su: uključivanje igre, pokreta i utjelovljenog izražavanja kako bi se zaobišle verbalne obrane, istraživanje nelinearnih puteva do emocionalne obrade i korištenje spontanih i maštovitih tehnika za stvaranje sigurnog prostora u kojem klijent može izraziti temeljne strahove, tjeskobe i fragmentirane aspekte svog iskustva.

Populacija

Istraživanje se temeljilo na dvjema radionicama koje su uključivale trideset-satnu edukaciju DvT-a, igre i utjelovljenih tehnika za kreativne art terapeute (KAT) unutar školskog sustava. Radionica je trajala osam tjedana, tri do četiri sata po sesiji, a odvijala se tijekom jednog akademskog semestra.

Glavni cilj ove edukacije bio je razviti nove načine za KAT-ove da uvedu DvT, te prošire igru i utjelovljenu perspektivu u praksi.

Šezdeset sudionika, KAT-ova koji aktivno rade unutar školskog sustava s djecom i adolescentima s posebnim potrebama, dijagnosticiranim autizmom, psihijatrijskim i neurološkim poremećajima. 80% sudionika bili su art terapeuti, 15% drama terapeuti, a 5% terapeuti drugih modaliteta kreativnih terapija.

Dizajn istraživanja

Dva su se zadatka odnosila na praktičnu primjenu znanja stečenog kroz edukaciju.

Prvi zadatak uključivao je izradu procesa, dok je drugi bio kritičko izvješće i samorefleksiju na kraju intervencije, a koje se odnosilo na pet pitanja u vezi s iskustvom učenja ove metode, uključujući radni razvoj, osobno iskustvo i profesionalni identitet:

Postavljena pitanja:

1. Spomenite nešto novo što ste naučili tijekom edukacije.
2. Je li nešto novo dodano vašim terapeutskim vještinama?
3. Je li edukacija doprinijela razvoju vašeg profesionalnog identiteta?
4. Što biste dodali sesijama ili edukaciji?
5. U kojim područjima biste željeli nastaviti produbljivati svoje znanje u ovom području?

Podaci su prikupljeni i unakrsno provjereni na temelju relacijskih, interpretativnih i subjektivnih iskustava sudionika. Nije bilo osobnih odnosa između istraživača i sudionika. Istraživači su služili i kao primarni istraživači u intervenciji i kao instruktori u radionici. Budući da se edukacija smatrala profesionalnim usavršavanjem koje subvencionira vlada, od sudionika se zahtijevalo da sudjeluju u svih trideset sati tečaja kako bi dobili beneficije kao što su bodovi za postizanje određenog statusa. Sudionici koji nisu željeli sudjelovati u istraživanju, ipak su mogli pohađati radionice do njihovog završetka i ostvariti državne beneficije.

Analiza sadržaja u ovom istraživanju pokazuje odnos između svrhe intervencije i njezinih ishoda prikupljanjem informacija na temelju istraživačkih pitanja i ispitivanjem sposobnosti asimilacije alata pruženih tijekom edukacije u terenskim intervencijama.

Proces

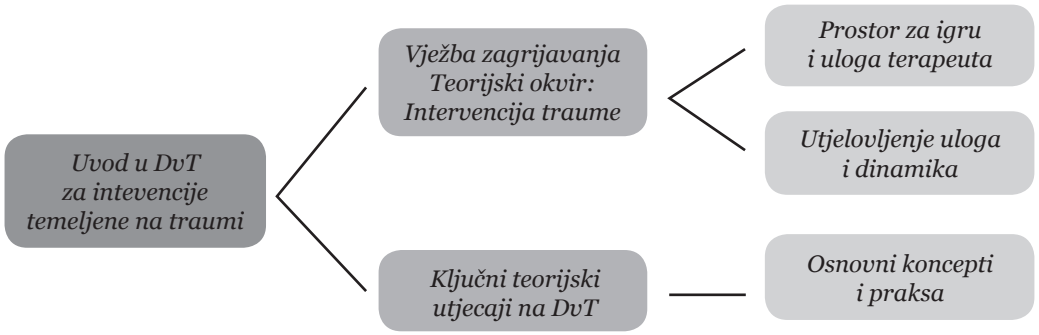
Proces istraživanja sudionike je proveo kroz strukturirano putovanje koje je započelo teoretskim uvodom u model razvojne transformacije (DvT) i postupno prelazilo na iskustveno učenje. Proces istraživanja navodi na proučavanje DvT-a iz psihoterapijske perspektive, integrirajući teorije s utjelovljenim tehnikama i pokretom kako bi se razvio okvir terapijske igre.

Ključne teme uključivale su razumijevanje uloge terapeuta kao alata za igru, značaj uključivanja igre u terapiju traume i prevođenje teorijskih koncepata u praksu kroz DvT intervencije. Iskustvena priroda programa omogućila je sudionicima da se izravno uključe u ove metode, nudeći priliku za razmišljanje o njihovoj primjeni u kliničkoj praksi.

30-satna radionica kombinirala je pregled literature s praktičnim aktivnostima, potičući dinamično okruženje za učenje koje je sudionike opremilo praktičnim alatima i tehnikama. Proces je zaključen plenarnom sesijom na kojoj su sudionici predstavili svoje slučajeve, nakon čega je kroz zajedničko kreativno iskustvo, prema temeljnim načelima DvT-a, upriličen razigrani oproštaj.

Prikaz sesije

Prva sesija započela je kratkim pregledom modela razvojne transformacije (DvT) u kontekstu art terapije. Sudionici su istraživali kako umjetnost može obraditi složene terapijske teme, stvarajući most prema dubljem razumijevanju i izražavanju. Ovaj okvir naglašava da u prostoru za igru i klijent i terapeut dijele slobodu kreativnog reagiranja, pri čemu terapeutove radnje služe klijentovom procesu.

Slika 1. Primjer strukture prve sesije: Uvod u DvT za intervencije temeljene na traumi.

Vježba zagrijavanja:
emotivna refleksija u umjetničkim modalitetima (ABR)

Sudionici su započeli s kratkom vježbom refleksije koja se temelji na umjetnosti, koristeći crtež, pokret ili zvuk kako bi zabilježili trenutak transformacije, promjene ili nestabilnosti u svojim životima. Tako je postavljen ton za utjelovljeno i razigrano istraživanje.

Teorijski okvir

Facilitator je definirao DvT kao kontinuiranu transformaciju interakcija u stvarnom vremenu između terapeuta i klijenta u zamišljenom prostoru za igru, oslanjajući se na razvojnu psihologiju, drama terapiju i terapiju plesom i pokretom.

Ključni teorijski utjecaji

Sudionici su upućeni na:

1. *Razvojnu psihologiju (Piaget, Winnicott).*
2. *Objektne odnose (transfer i kontratransfer).*
3. *Terapiju pokretom i plesom (autentičan pokret).*

Temeljni koncepti

Voditelj je predstavio bitna načela DvT-a:

1. *Nestabilnost bivanja - priznavanje nepredvidivosti svojstvene životu.*
2. *Blizina drugih – istraživanje utjecaja prisutnosti drugih.*
3. *Primarni nesklad – razumijevanje jaza između percepcije i stvarnosti.*

Prostor igre i uloga terapeuta

Sudionici su vježbali korištenje svojih tijela kao „predmeta za igru" u zajedničkom maštovitom okruženju, utjelovljujući uloge i eksperimentirajući s fleksibilnim promjenama uloga, humorom i tijelom.

Glavna aktivnost: Utjelovljenje uloga i dinamike

Upareni sudionici odigrali su interakcije utjelovljujući strukturirane i nestrukturirane uloge, dok su drugi promatrali promjene uloga moći i emocionalne rezonancije.

Dijeljenje i zatvaranje

Sesija je završila raspravom o DvT-jevim mogućnostima uspostavljanja kontakta s traumom i otporom kroz zajedničko kreativno istraživanje.

Rezultati

Istraživanje je imalo cilj istražiti utjecaj edukacije razvojne transformacije (DvT) na kreativne umjetničke terapeute (KAT) - konkretno, utječe li edukacija DvT-a na intervencije KAT-a temeljene na traumi u školskim ustanovama za obrazovanje djece s posebnim potrebama, kao i njen utjecaj na profesionalni razvoj KAT-a. DvT, metoda koja naglašava igru, spontanost i utjelovljenu interakciju, predstavljena je terapeutima kako bi proširili svoj repertoar u rješavanju složenih emocionalnih i relacijskih pitanja. Rezultati su prikupljeni putem samoizvješća sudionika.

Nalazi naglašavaju kako je edukacija DvT-a utjecala na terapijsku praksu i percepciju sebe, nudeći nove uvide o skrbi informirane o traumi i u profesionalni rast.

U nastavku su predstavljeni rezultati, s pojedinostima o načinima na koje je edukacija oblikovala terapijske intervencije, poboljšala samosvijest i potaknula sudionike da preispitaju ulogu igre u terapiji. Osim toga, ocrtava područja u kojima su sudionici naišli na izazove i identificirali potrebe za daljnjim razvojem i podrškom u integraciji DvT-a u svoju praksu.

Integracija razigranosti u terapijski proces

Sudionici su izrazili da su stekli jasnije razumijevanje o tome kako iskustvena komunikacija i kanali obrade emocija pružaju jedinstven i bitan odgovor ljudima čije potrebe nisu zadovoljene kroz konvencionalnu art terapiju. „Kroz moju prvu vježbu DvTa, shvatila sam koliko uživam glumiti likove i kako igra otvara nesvjesne prostore u meni koji spontano isplivaju na površinu", rekla je Dorit. Drugi su primijetili da su sesije nudile različite perspektive igre, poput važnosti ulaska i izlaska iz terapijskog prostora, praćenja odgovora iz uloge terapeuta i prepoznavanja kada igra prestaje biti

igra. „Imala sam slučajeve s klijentima u kojima smo u jednom trenutku oboje bili potpuno uronjeni u igru, a u sljedećem je trenutku interakcija odjednom postala vrlo konkretna, izazivajući prave emocije - nešto što sam se trudila razumjeti, u stilu: što se to tamo dogodilo", rekla je Adva. Dodala je: „Kroz iskustva sam shvatila da lakoća i malo smijeha u terapiji ne narušavaju terapijski proces, upravo suprotno."

Neki su sudionici istaknuli da je koncept prisutnosti voditelja, pa čak i njegovog igranja glavne uloge (npr. slomljene igračke) u suprotnosti s pristupom psihodrame. Osim toga, ideja da terapijska sesija ne uključuje tumačenje, već da završava ritualom izlaska, je mnogima bila nova. Dafna je to ovako izrazila:

> *„Drago mi je da sam naišla na ovu perspektivu jer proširuje moje razumijevanje onoga što terapija jest. Shvatiti mogućnost ostanka u neizvjesnosti ne kao problem, već kao koncept koji se širi, povećava sposobnost ostanka u terapijskom procesu bez potrebe za iskorakom radi samoprovjere i konkretnog razumijevanja procesa."*

Značajno postignuće za mnoge sudionike bilo je upoznavanje s još jednom ulogom terapeuta — „alat za igru" svojih klijenata. „Činjenica da mogu biti alat za igru, obradu informacija i stvaranje prostora u kojem si dopuštam biti 'igračka', čudan, nesavršen,..., stvara prostor koji dopušta pogreške i smijeh", komentirala je Ana.

Neki su sudionici smatrali da se tijekom procesa učenja i razmišljanja o alatima svaki izazov može prihvatiti i odigrati unutar terapijskog procesa. „Mogućnost promatranja stvari iz više uglova i slojeva može pružiti snagu i alate za psihološku otpornost", rekao je Dan. Sudionici su također istakli kako im je tečaj pomogao razumjeti različite razine igre. „Kao terapeuti, moramo procijeniti klijentovu razinu razigranosti i prilagoditi našu razinu razigranosti kako bismo izbjegli da ih preopteretimo u terapiji", predložila je Leena. Liat je rekla da joj je „edukacija otvorila prozor u novi svijet, nudeći nove alate i osvježavajuću i intrigantnu perspektivu terapijskog prostora i života općenito."

Sudionici su primijetili da DvT uspješno uključuje terapeuta, čak i u situacijama kada se osjećaju zaglavljenima s klijentom, kada im je dosadno ili im nedostaje motivacija. Uz angažman terapeuta i suradnju klijenta, postoji mogućnost poigravanja s gotovo svime. Kako je Tamar istaknula, „Igra nam omogućuje da kažemo stvari koje se inače ne bismo usudili reći, jer pruža odmak i stalnu transformaciju, što prirodno vodi do promjene, spoznaje i rasta."

Sudionici su edukaciju opisali i kao priliku da svjedoče čaroliji razigranih iskustava. „Na neki način", rekao je Atar, „vratio sam se svom početnom iskustvu igre,

mjestu slobode i uživanja. Vjerujem da ne možete biti terapeut bez mogućnosti stvaranja i igre, boravljenja u imaginativnom prostoru razigranosti."

U integraciji razigranosti sudionici su primijetili područja koja zahtijevaju poboljšanje kao što je vježbanje niza mogućnosti alata u različitim terapijskim situacijama, uključujući one „bezizlazne" situacije koje se događaju u prostorima konvencionalnih terapija, i demonstracija rješenja kroz igru. Uz to, neki su željeli dodatno raditi na dinamičnom grupnom radu koji se odvijao unutar grupe. Nekoliko sudionika također je izjavilo da još uvijek ne razumiju u potpunosti kroz što su prošli i kako povezati edukaciju s terapijskom praksom. „Nadam se da će se s vremenom iskustva slegnuti i da će se nešto od čarolije koju sam doživio manifestirati u terapiji", rekao je Dany.

Gotovo svi sudionici zatražili su nastavak edukacije kako bi mogli nastaviti istraživati i otkrivati vrline igre kroz samu igru.

Prednosti iskustvenog učenja

Svi su sudionici naglasili važnost pristupa „praktičnog učenja". Naglasili su kako ih je izravno uključivanje u aktivnosti podsjetilo na različite dobrobiti igre. Kao što je Tikva primijetila, „Mislim da me iskustvo podsjetilo koliko igra može biti ugodna, oslobađajuća i osnažujuća. Vjerujem da ta igra također ima nešto što povezuje i ujedinjuje, što je bilo vidljivo u atmosferi u grupi" (Slika 2).

Slika 2. Dokumentacija grupne aktivnosti

Sudionici su posebno pozitivno reagirali na grupne igre koje su uključivale manje konvencionalne materijale. Također su komentirali kako je igra olakšala obradu kroz odmak. Itai je podijelio: „Djeca reagiraju s radošću, većom otvorenošću i potpunijom prisutnošću kroz ovaj pristup, vrlo slično onome kako sam se ja osjećao tijekom edukacije." Slično tome, drugi je sudionik izrazio zahvalnost za dinamiku razvijenu tijekom rada u krugu koji je uključivao vježbe glasa, pokreta i tijela: „Uživao sam u dinamici rada s glasovima, pokretima i tijelom. Dokazala si da je sve u nama. Bez ikakvog dodatnog materijala ili alata. Samo dopustiti tijelu da se izrazi! Prelijepo!"

Praktično iskustvo omogućilo je sudionicima da maksimalno iskoriste razne intervencije koje nudi DvT. Toby je pri-

mijetila: „DvT je izoštrio moju svijest o različitim metodama koje mogu donijeti nešto sasvim drugačije u odnos, kao recimo udruživanje, pojačavanje, definiciju, distanciranje i dovođenje u ovdje i sada."

Većina sudionika smatra da je edukacija bila dobro strukturirana, s učinkovitom kombinacijom teorije i praktičnog rada. Također su uživali u raznolikosti među instruktorima koje su omogućile iskustveno i relevantno učenje. Neki su sudionici predložili dodavanje kratkih vinjeta iz svog terapijskog rada u budućim sesijama, dopuštajući grupi da istražuje te scenarije i igra se s njima koristeći DvT metode.

Igrati se ili ne igrati se: profesionalni identitet terapeuta

Sudionici su se osvrnuli na to kako ih je radionica potaknula da razmotre granice i mogućnosti „poigravanja" sa sirovim iskustvima u svojoj terapijskoj praksi. Istražili su kojim aspektima terapije im je izazovno pristupiti razigrano i kako odrediti koji su materijali ili metode prikladni za klijente. Na primjer, Reut je primijetila: „Razmišljala sam o svoj toj djeci s kojom igram društvene igre i skrivenu igru izvan strukturiranih pravila igre. Na primjer, dijete kojem je jako teško izgubiti može pribjeći varanju ili mijenjanju pravila. Razmišljala sam o tome kada razigrano odgovoriti na takav sadržaj i u kojim trenucima me on emocionalno pokreće. Intervencije koje smo naučili uvoditi kroz igru bile su korisne u tim situacijama."

Sudionici su podijelili da su im specifične terapijske intervencije koje su bile predstavljene na radionici pomogle da razmisle o svojim razinama ugode i prošire svoje pristupe. Dillen je primijetio: „Moja je profesionalna sklonost bila tumačiti situacije. Međutim, sada sam se osjećao vođenim da ostanem u iskustvu igre, kao da je ono san kojeg treba pustiti da se uvuče i obavi svoje."

Pogled unaprijed

Na pitanje o proširenju upotrebe naučenih alata, mnogi su sudionici izrazili želju da dublje uđu u grupnu terapiju igrom kako bi bolje razumjeli faze procesa. Sudionici su izrazili želju za dodatnim alatima i iskustvima koja se izravno povezuju s terapijom, želeći razjasniti kako uvesti DvT u terapijske situacije, angažirati klijente i rješavati slučajeve u kojima su klijenti manje kooperativni. Zahtjevi za daljnjim razvojem uključivali su više sesija usmjerenih na rad sa specifičnim populacijama klijenata, kao što su djeca sa socijalnim poteškoćama, komunikacijskim poremećajima ili klijenti sa složenim PTSP-om i poremećajima osobnosti.

Neki su sudionici također tražili više smjernica o integraciji DvT-a s tradicionalnim metodama terapije. Izrazili su potrebu za jasnijim strategijama o tome kako prijeći sa DvT-a na druge terapijske

pristupe unutar sesije. Kao što je jedan sudionik primijetio: „Želio bih saznati više o tome kako konkretno integrirati DvT s mojom uobičajenom praksom. Iako mi se DvT dopao, ne vidim da bih ga koristio kao samostalan pristup. Kako uključiti DvT u sesiju bez potpunog oslanjanja na isključivo taj pristup?"

Općenito, povratne informacije naglašavaju potrebu za stalnom podrškom i usavršavanjem u integraciji DvT-a s drugim praksama. Sudionici žele istražiti kako uravnotežiti razigranost s drugim terapijskim metodama i trebaju dodatne alate i strategije za učinkovitu primjenu ovih koncepata u različitim terapijskim kontekstima.

Rasprava

Razigranost u kreativnoj art terapiji u izraelskom školskom sustavu

Bolje razumijevanje iskustvene komunikacije

Sudionici su izvijestili o jasnijem razumijevanju kako iskustvena komunikacija i emocionalna obrada kroz igru nude jedinstvene odgovore za klijente čije potrebe nisu zadovoljene kreativnom art terapijom. To je u skladu s fokusom DvT-a na korištenje igre za pristup i obradu nesvjesnog sadržaja. Doritino opažanje da igranje likova otvara nesvjesne prostore podupire ideju da igra može olakšati dublje emocionalno istraživanje. Uvid u to da lakoća i smijeh ne potkopavaju, već poboljšavaju terapijski proces, pojačava vrijednost integracije razigranosti u terapiju.

Edukacija je dovela u pitanje postojeće poglede sudionika suprotstavljajući DvT psihodramskim pristupima. Ideja da voditelj može biti glavni i sporedni glumac, te da terapija može završiti izlaznim ritualom, a ne tumačenjem, bila je nova za mnoge sudionike. Razmišljanje o ostajanju u neizvjesnosti kao terapeutskom alatu naglašava značajan pomak u perspektivi. Ovo sugerira da DvT pristup može ponuditi vrijedne alternative strukturiranijim terapijskim modelima, promičući fluidnije terapijsko okruženje.

Uloga terapeuta kao objekta igre

Ključna spoznaja edukacije bila je uloga terapeuta kao „objekta za igru". Sudionici su ovaj koncept smatrali oslobađajućim, dopuštajući im da usvoje fleksibilniji i kreativniji pristup. Ova uloga ne samo da podržava aktivno uključivanje klijenta, već također potiče terapijski prostor u kojem pogreške i smijeh postaju sastavni dijelovi procesa. Ova perspektiva je u skladu s idejom da igra može olakšati iscjeljenje čineći terapijsko okruženje dinamičnijim i manje formalnim. Komentari sudionika o promatranju izazova iz više uglova sugeriraju da DvT pruža nove strategije za upravljanje poteškoćama i stresom u terapiji. Zapažanja o prilagodbi razina razigranosti ukazuju na važnost prilagodbe intervencija potrebama klijenta,

čime se izbjegava potencijalno preopterećenje.

Želja za daljnjim istraživanjem i područja za poboljšanje

Sudionici su istaknuli učinkovitost DvT-a u aktivnom uključivanju terapeuta čak i u izazovnim situacijama. Uvidi o tome kako igra olakšava distanciranje i transformaciju podržavaju ideju da ona može biti moćan alat za terapeute koji se osjećaju zaglavljenima ili nemotiviranima. Tako je naglašen potencijal igre da unese svježinu u terapijski proces i pojača interakcije između terapeuta i klijenta. Sudionici su izrazili snažan interes za daljnjim istraživanjem uloge igre u terapiji, što odražava potrebu za dubljim uključivanjem u DvT koncepte i prakse. Iako je edukacija bila učinkovita, povratne informacije sugeriraju da su kontinuirano učenje i praktična primjena neophodni za potpunu integraciju ovih koncepata u praksu.

Neki su sudionici identificirali područja za poboljšanje, kao što su vježbanje niza mogućnosti jednog alata, rješavanje „bezizlaznih" situacija ili dublji dinamični grupni rad. Ovi prijedlozi ukazuju na potrebu za opsežnijom edukacijom koja uključuje praktične primjene i scenarije iz prakse. Nekoliko sudionika izrazilo je nesigurnost u provedbu edukacije u svojim terapijskim praksama, ističući potencijalni jaz u kombinaciji iskustvenog učenja s praktičnom primjenom u terapijskim sesijama. Dodatna podrška ili supervizija mogu biti korisni u pomaganju sudionicima da integriraju nove vještine i koncepte u svoj rad.

Sveukupno, rezultati pokazuju da je edukacija bila uspješna u proširivanju razumijevanja sudionika o terapijskoj igri i njezinoj primjeni. Dobiveni uvidi naglašavaju vrijednost integracije razigranosti u terapiju i potencijalne dobrobiti DvT-a i za terapeute i za klijente. Kontinuirano istraživanje i praktična primjena ovih koncepata ključni su za postizanje njegovog maksimalnog učinka u terapijskim okruženjima. Povratne informacije također ukazuju na područja za daljnji razvoj i podršku, koji bi osigurali učinkovitu primjenu materijala naučenih tokom edukacije u praksu.

Iskustveno ili praktično iskustvo

Sudionici su stalno hvalili praktičnu, iskustvenu prirodu radionice. Otkrili su da izravno uključivanje u aktivnosti igre ne samo da je pojačalo terapijsku vrijednost igre, već je i pojačalo povezivanje teorije i prakse. Ovaj praktični pristup omogućio je sudionicima da iz prve ruke iskuse radost, oslobođenje i zbližavanje koje igra omogućuje, što je zauzvrat produbilo njihovo razumijevanje i uvažavanje ovih koncepata. Grupna atmosfera i dinamične interakcije dodatno su pridonijele tom osjećaju povezanosti i uključivanja.

Sudionici su istaknuli značajnu korist od praktične primjene DvT intervencija. Utvrdili su da im je isprobavanje različitih vježbi tijekom radionice omo-

gućilo izravnu primjenu ovih tehnika u njihovoj terapijskoj praksi. Raznolikost intervencija - kao što su uključivanje, amplifikacija, definicija - pružila je sudionicima široki spektar mogućnosti i alata za rješavanje različitih terapijskih izazova. Ovo praktično iskustvo s DvT intervencijama omogućilo im je da razumiju kako te metode učinkovito integrirati u svoj rad.

Sudionici povratno pozitivno ocjenjuju dobro strukturiranu edukaciju, u smislu kombinacije teorije, terenskog rada i različitih pristupa instruktora u edukaciji. Povratne informacije sugeriraju da je integracija teorijskog znanja s praktičnom primjenom pomogla učvršćivanju njihovog razumijevanja koncepata DvT-a i njihove važnosti za terapijsku praksu.

Mnogi su sudionici izrazili zanimanje za nastavak istraživanja i proširenje upotrebe igre u terapiji. Posebno su spomenuli želju za dubljim proučavanjem grupnog procesa igre u terapiji i potrebu za daljnjim usavršavanjem usmjerenim na razumijevanje faza grupne dinamike i učinkovitu upotrebu igre u tim kontekstima. Zahtjev za nastavak edukacije odražava predanost sudionika integraciji i ovladavanju DvT tehnikama u njihovoj praksi.

Prijedlozi za poboljšanje

Sudionici su ponudili nekoliko prijedloga za poboljšanje buduće edukacije. Preporučili su uključivanje studija slučaja kako bi se grupama omogućilo istraživanje različitih scenarija pomoću DvT metoda. Dodatno, tražili su veći naglasak na dinamičnom grupnom radu i praktičnim primjenama intervencija, uključujući rješavanje „bezizlaznih" situacija. Nekoliko sudionika predložilo je rješavanje jaza između iskustvenog uče-nja i njegove praktične primjene u terapijskim seansama, nakon što su iskusili nesigurnost u vezi integracije DvT-a u svoju terapijsku praksu. Rješavanje ovog jaza može uključivati pružanje dodatne podrške ili praćenja rada i supervizija kako bi se sudionicima pomoglo da učinkovitije integriraju nove vještine i koncepte u svoj rad.

Istraživanje granica i mogućnosti

Sudionici su razmišljali o izazovima korištenja igre u terapiji, posebno s klijentima koji pokazuju kruto ponašanje ili emocionalne okidače. Otkrili su da DvT pristup nudi praktične intervencije za prevladavanje ovih izazova, pomažući im da uravnoteže razigranost s terapijskim ciljevima. Naglasak radionice na iskustvenom učenju omogućio je terapeutima da istraže nove uloge i tehnike, pojačavajući svoju fleksibilnost i osjećaj učinkovitosti. Ovo proširenje terapijskog pristupa je ključno, jer potiče povjerenje i prilagodljivost u praksi.

Uvođenje specifičnih DvT intervencija pomoglo je sudionicima da artikuliraju svoj terapijski pristup i razmisle o njemu. Za one koji su se obično oslanjali

na tumačenje, ovo je bilo vrijedno jer je potaknulo kontinuirano bavljenje razigranim aspektima terapije i istraživanje svojih profesionalnih tendencija.

Sudionici su izrazili želju za dodatnim sesijama s fokusom na određene populacije klijenata i terapijske izazove. Ukazana je potreba za specijaliziranijom edukacijom za rješavanje različitih složenih slučajeva, kao što je rad s djecom sa socijalnim poteškoćama ili klijentima sa složenim PTSP-om. Također postoji jak interes za integraciju DvT-a s različitim pristupima psihoterpije radije nego za pristupom čistog DvT-a. Sudionici su tražili smjernice za prijelaz između DvT-a i drugih terapijskih pristupa unutar sesije, ukazujući na potrebu za nijansiranom i fleksibilnom primjenom razigranosti u terapiji.

Zaključno, iako je edukacija DvT-a uspješno proširila razumijevanje sudionika o terapijskoj igri, potreban je daljnji razvoj u praktičnoj primjeni, specijaliziranoj obuci i integraciji s tradicionalnim terapijskim metodama. Bavljenje tim područjima omogućit će terapeutima da učinkovito uvedu razigranost sa svojim profesionalnim identitetom i unaprijede svoju cjelokupnu terapijsku praksu.

Zaključak i indikacije za buduća istraživanja

Sudionici su posebno istaknuli DvT model i iskustveno učenje koje je stvorilo dinamično i pozitivno okruženje za rad. Edukacija je uspješno proširila perspektive o integraciji razigranosti u terapiju, posebno kroz DvT, te potaknula razmišljanje o njihovim profesionalnim identitetima i pristupima.

Sudionici izjavljuju da je obuka učinkovita u proširenju njihove fleksibilnosti i učinkovitosti kao terapeuta. Dobiveni uvidi doveli su do ponovne procjene njihove upotrebe razigranosti u kliničkom radu i potaknuli zanimanje za daljnje istraživanje DvT alata i tehnika. Međutim, postoji jasna potreba za više teorijskog materijala, dublje istraživanje specifičnih terapijskih izazova i praktične primjene kroz studije slučaja.

Obećavajući smjer za buduća istraživanja je integracija DvT-a s drugim terapijskim pristupima, posebice razvoj strategija za prijelaz između DvT-a i drugih terapijskih tehnika unutar iste sesije. Također bi bilo korisno proučiti prilagodbu DvT-a za primjenu kod specifičnih populacija klijenata, kao što su djeca sa socijalnim poteškoćama, pojedinci s PTSP-om ili poremećajima osobnosti. Dodatno, bilo bi zanimljivo proučiti utjecaj osjećaja samoučinkovitosti terapeuta kroz razigranost na njihovu cjelokupnu terapijsku praksu.

Hvala mojim su-voditeljima: Noa Emanuel Mizrahi, koji je sukreirao i organizirao radionicu, kao i Mathilde Grün-Levy, Smadar Ben Ami i Galit Davidson, koje su pomogle u vođenju sesija.

Literatura

Adoni-Kroyanker, M., Regev, D., Snir, S., Orkibi, H. & Shakarov, I. (2019). Practices and challenges in implementing art therapy in the school system. *International Journal of Art Therapy, 24*(1), 40-49.

Berger, P., Bitsch, F., Bröhl, H. & Falkenberg, I. (2018). Play and playfulness in psychiatry: A selective review. *International Journal of Play, 7*(2), 210-225.

Butler, J. D. (2012). Playing with madness: Developmental Transformations and the treatment of schizophrenia. *The Arts in Psychotherapy, 39*(2), 87-94.

Fried, D., & Zehavi, G. (2023). 'Art is the evidence!': Developmental Transformations (DvT) theory and practice applied to art-based research. *Journal of Applied Arts & Health, 14*(2), 175-186.

Grynberg, C., Katz, G., & Lovell, J. (1999). *Acts of engagement and surprise: The creative arts therapist in the school.*

Hannigan, S., Grima-Farrell, C. & Wardman, N. (2019). Drawing on creative arts therapy approaches to enhance inclusive school cultures and student wellbeing. *Issues in Educational Research, 29*(3), 756-773.

Hashem, R. (2016). Mindfulness-informed Developmental Transformations: Working with children who have been physically abused. Concordia University, 2016. https://spectrum.library.concordia.ca/id/eprint/981843/

Hidalgo, J., Maravić, M. C., Milet, R. C. & Beck, J. C. (2016). Promoting collaborative relationships in residential care of vulnerable and traumatized youth: A playfulness approach integrated with trauma systems therapy. *Journal of Child & Adolescent Trauma, 9*, 17-28.

Johnson, D. R. (2009). Developmental transformations: Towards the body as presence. *Current Approaches in Drama Therapy, 2*, 65-88.

O'Connor, C. (2019). *I will circle back: A literature review of witnessing in Developmental Transformations*. Capstone thesis, Lesley University. https://digitalcommons.lesley.edu/cgi/viewcontent.cgi?params=/context/expressive_theses/article/1231/&path_info=I_Will_Circle_Back_A_Literature_Review_of_Witnessing_in_Developmental_Transformations.pdf

Pollock, M. (2018). *Exploring the benefits of Developmental Transformations (DvT) with adults on a short-term psychiatric unit*. Capstone thesis, Lesley University. https://digitalcommons.lesley.edu/expressive_theses/98/

Regev, D., Green-Orlovich, A. & Snir, S. (2015). Art therapy in schools–The therapist's perspective. *The Arts in Psychotherapy, 45,* 47-55.

Roginsky, E., Ben-Haim, A., Cooper, T., Ben-Simon, S., Regev, D. & Snir, S. (2023). The meaning of a group facilitation training to creative arts therapists working in the public education System. *Children, 10*(6), 933.

Sajnani, N., Willemsen, M. & Butler, J. D. (2023). A scoping review of observed benefits of Developmental Transformations (DvT). *Drama Therapy Review, 9*(2), 273-315.

Sanyal, K. L. (2023). Developmental Transformations with refugee children: Exploring different cultural responses to traumatic experience. Capstone thesis, MA, Lesley University. https://digitalcommons.lesley.edu/expressive_theses/670/